

Politik avgör det som är viktigt – juridik passar för det mindre viktiga

Enligt 3 § i Finlands grundlag utövas den lagstiftande makten av riksdagen, regeringsmakten av republikens president samt statsrådet och den dömande makten av oberoende domstolar. Detta kallas även den tredelade makten.

Den lagstiftande makten utövas alltså av riksdagen enligt Finlands grundlag. Detta verkar stämma såtillvida att riksdagen är den instans som i sista hand antar lagarna så att de kan träda i kraft. Däremot verkar det finska facket, när det så önskar, avgöra innehållet i arbetslagstiftningen via sin egna "demokratiska" vetorätt. Ett bra exempel på fackets utövande av beslutsrätt fick vi när regeringen försökte stifta en lag som skulle ha underlättat uppsägningar i småföretag. Detta passade inte facket, som återigen beslöt sig för att visa sin kraft och sin makt. Via några så kallade politiska "demonstrationskonflikter" och hot om kommande, större arbetskonflikter fick facket regeringen att inse sin plats i det finländska samhället. Det hjälpte inte att regeringen gick facket till mötes och ändrade lagförslaget så att lagens tillämpningsområde skulle ha sänkts från företag med 20 anställda till företag med 10 anställda, inte heller att regeringen hade stöd för sina åtgärder hos en majoritet av riksdagen. Till sist gav regeringen upp och vidtog istället åtgärder som även passade facket.

Facket fick under denna uppvisning starkt stöd av en pensionerad, före detta långvarig arbetsmarknadsledare på arbetsgivarsidan, som i flera artiklar i Iltalehti nästan gjorde narr av regeringen och dess möjligheter att lyckas med sina målsättningar att underlätta uppsägningar i småföretag. Den före detta arbetsmarknadsledaren ifråga har säkert själv erfarenhet från flera årtionden av hur man i krissituationer ger efter för facket "i två- eller trepartsförhandlingar". Resultatet av konflikten mellan regeringen och facket kan uttryckas i en omformning av ett känt citat ur **Vainö Linnas** roman Okänd soldat: "det stora och mäktiga facket vann igen, men den lilla sega regeringen kom in som god tvåa och strävar vidare mot det kommande riksdagsvalet i vår".

Vårt samhälle befinner sig nu i ett ekonomiskt uppsving. Om facket i detta läge har ett så stort behov av att demonstrera sin kraft i en liten enskild sak, kan man bara föreställa sig vad som händer när nästa depression slår till och man måste genomdriva verkliga förändringar. Alltså andra förändringar än att skärpa medborgarnas beskattning.

Jag är ganska säker på, att man under de kommande åren kommer att ge efter för facket många gånger. Tills vidare verkar vårt samhälle ha råd med detta, trots att statens skuldbörda är stor och skulden växer trots högkonjunkturen. Detta främjas också av det faktum att många löneanställda direktörer som leder storföretag, anser att kortsiktiga vinster är viktigare än företagets överlevnad på lång sikt. Men tiden utvisar hur långt fackföreningsrörelsen är beredd att gå i Finland, när man inte längre går med på deras åsikter. Tiden kommer också att utvisa hur länge det finländska samhället, med ett ökande antal pensionärer, sjunkande födelsetal och ökande immigration, klarar av och kan godkänna ett dylikt utomparlamentariskt maktutövande.

Många personer i beslutsfattande positioner, inklusive stormaktsledare, verkar tänka att lagar och bestämmelser ska följas då det är gynnsamt för en själv att följa dem. Men om lagarna och deras följande inte leder till ett resultat som gynnar en själv, kan man avvika från dem, om det handlar om en politiskt sett tillräckligt viktig sak och/eller om man har tillräckligt med makt och styrka. På den finländska arbetsmarknaden motiverar man ett sådant maktutövande och dess godkännande med att politiska ställningstaganden och tillhörande åsiktsdemonstrationer är tillåtna. Men lika väl kan man fråga sig om det fortfarande handlar om enbart politiska demonstrationer när man vill visa landets regering och riksdag vem som har den verkliga beslutanderätten. Kanske idén om den tredelade makten borde ändras så att grundlagens 3 § skulle lyda att "den lagstiftande makten tillhör riksdagen, ifall man inte av politiska eller andra tvingande skäl måste avvika från detta"?

Eller förändras fackets inställning när de väl har fått sin "egen kandidat" på statsministerposten eller kommer facket då att få en ännu starkare beslutsrätt? Inför vårens riksdagsval hotar nu en del av fackföreningsrörelsens högsta ledare med hur mycket pengar de kommer att satsa på att stöda SDP och vänstern i riksdagsvalet. Alltså tillgångar som de samlat in att användas för sina egna medlemmar, och för vilka de inte behövt betala någon skatt alls vid insamlingen. Att betala skatt är ett okänt begrepp för det finländska facket, däremot är de väl förtrogna med att kräva avgifter av och höja utgifterna för andra.

Genom årtiondena har fackföreningsrörelsen gjort mycket gott för det finländska samhället. Med kännedom om människonaturen behövs facket också i framtiden. Därför är det synd att tvingas märka att facket idag främst verkar fokusera på så att bevara sin maktposition utan att bry sig om följderna för samhället.

Trevlig självständighetsdag och fridfull väntan på julen! 🍷

Mika Värynen

